

แบบฟอร์มการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ของหน่วยงาน การพยาบาลผู้ป่วยคลอด

หัวข้อในการจัดการความรู้ (Knowledge Vision)

เรื่อง แนวทางการปฏิบัติงานเมื่อเกิดภาวะ Umbilical cord prolapsed

วัน/เดือน/ปี ที่จัดการความรู้ 20 ธันวาคม 2561

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. น.ส.ปวีณา รัชฎะผล ผู้จัดการความรู้ (KM Manager)
2. นางชญากา อิมจิตร คุณอำนวย (Facilitator)
3. น.ส.อุไรวรรณ คงศิลป์ คุณกิจ (KP)
4. น.ส.ตุนาหงัน โศตรชุม คุณกิจ (KP)
5. น.ส.วรรณภา ไพรัตน์ คุณกิจ (KP)
6. น.ส.ภาวิณี เอียงอุบล คุณกิจ (KP)
7. น.ส.ปริยานุช สุจดา คุณกิจ (KP)
8. น.ส.ปิยะนุช มิดดี คุณกิจ (KP)
9. น.ส.รัชชก สิงหาญ คุณลิขิต (Note Taker)
10. น.ส.จุฑามาศ ราชบัณฑิต คุณกิจ (KP)
11. น.ส.จตุพร เลาะไธสง คุณกิจ (KP)
12. น.ส.ฉันทนา แก้วลอย คุณกิจ (KP)
13. น.ส.ชนนิกัสณีย์ ชุบไธสง คุณกิจ (KP)
14. น.ส.ชลธิชา ศรีพุ่ม คุณกิจ (KP)
15. น.ส.พวงเพ็ชร พูลสวัสดิ์ คุณกิจ (KP)
16. น.ส.อัมพร นางาม คุณกิจ (KP)
17. น.ส.ศุภาวรรณ ชันโท คุณกิจ (KP)
18. น.ส.สุวรรณเพ็ญ พรเลิศ คุณลิขิต (Note Taker)

1. หลักการและเหตุผล

ภาวะสายสะดือโผล่แลบ (Umbilical cord prolapse) คือ การที่สายสะดือของทารกในครรภ์ ย้อยต่ำลงไปข้างๆส่วนนำ หรือต่ำกว่าส่วนนำของทารก (ศีรษะ หรือ ก้น) จึงทำให้สายสะดือของทารกถูกกดเบียดเวลาที่มีการหดตัวของมดลูก ทำให้เกิดเบียดหลอดเลือดในรก ส่งผลให้เกิดการขาดออกซิเจน (จากเลือด) ที่จะส่งไปยังทารก ซึ่งเป็นอันตรายต่อทารกในครรภ์เป็นอย่างมาก ภาวะสายสะดือย้อย แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. สายสะดือ โผล่แลบแบบชัดเจน (Overt cord prolapse) พบบ่อยที่สุด สายสะดือของทารกย้อยลงไปต่ำกว่าส่วนนำของทารก แพทย์ผู้ตรวจภายในสตรีตั้งครรภ์ จะคลำพบสายสะดือ มีการเดินเป็นจังหวะตามการบีบตัวของหัวใจทารกหากมีการแตกของถุงน้ำคร่ำร่วมด้วย บางครั้งสามารถมองเห็นสายสะดือที่โผล่พ้นออกมาทางช่องคลอดได้
2. สายสะดือ โผล่แลบแบบไม่ชัดเจน (Occult cord prolapse) มองไม่เห็นสายสะดือของทารกย้อยต่ำลงไปข้างๆส่วนนำ เมื่อมดลูกหดตัว ทำให้สายสะดือถูกกดเบียด ทำให้หัวใจทารกเต้นช้าลงได้ การวินิจฉัยได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากบางครั้งการตรวจภายใน ตรวจหรือคลำไม่พบสายสะดือ

ภาวะสายสะดือย้อย เป็นภาวะฉุกเฉินทางสูติกรรม พบได้ไม่บ่อย แต่อันตรายต่อทารกมาก อุบัติการณ์การเกิดสายสะดือย้อย พบประมาณ 0.1 -0.6% ของการคลอดทั้งหมด เป็นภาวะที่มีอันตรายต่อทั้งมารดาและทารกสำหรับทารกมีอันตรายมากจนถึงชีวิตได้ หากสายสะดือถูกกดทับนาน หรือหากไม่ถึงกับเสียชีวิต สมองอาจขาดออกซิเจน ทำให้มีผลต่อการพัฒนาการของทารกในอนาคตได้ และทารกมีโอกาสติดเชื้อได้สูงกว่าทารกคลอดปกติ สำหรับมารดา ก็จะเสี่ยงต่อการผ่าตัดคลอด เสี่ยงต่อการติดเชื้อในโพรงมดลูกจากการทำหัตถการต่างๆ เพื่อช่วยชีวิตทารกและ/หรือมีภาวะตกเลือดหลังคลอดได้สูง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาแนวทางการเตรียมความพร้อมเมื่อเกิดภาวะสายสะดือโผล่แลบ (Umbilical cord prolapse)

3. เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับทารกเมื่อเกิดภาวะสายสะดือโผล่แลบ (Umbilical cord prolapse)

4. วิธีการ/รูปแบบการจัดการความรู้ ***(กรณีระบุ)***

Success Story Telling (SST) (กรณีเลือกข้อนี้ให้ใส่ข้อมูลตามตารางข้อ 5.1)

The World Cafe (กรณีเลือกข้อนี้ให้ใส่ข้อมูลตามตารางข้อ 5.2)

5. กระบวนการจัดการความรู้ (Share & Learn)

5.2 The World Café

น.ส.ปวีณา รัชญะผล ผู้จัดการความรู้ (KM Manager) วันนี้เราจะมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประเด็นการเกิดภาวะสายสะดือโผล่แถบ (Umbilical cord prolapse) เพื่อให้เกิดการเตรียมความพร้อมในการให้การช่วยเหลือกับทารกเมื่อเกิดภาวะนี้เกิดขึ้น

นางชญาภา อิ่มจิตร คุณอำนวย (Facilitator) ขอให้ทุกท่านร่วมแลกเปลี่ยนในประเด็นต่างๆ โดยให้หมุนเวียนกันแลกเปลี่ยนตามประเด็นที่คุณปวีณา รัชญะผล ได้กำหนดค่ะ

ผู้เล่าเรื่อง (Narrator)	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share & Learn)	เทคนิค/วิธีการ (Action)
น.ส.ปรียานุช สุจดา	เราต้องมีอุปกรณ์ที่พร้อม	อุปกรณ์ที่ต้องใช้ ควรอยู่ในที่เดียวกันเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการหยิบใช้ ที่ประชุม เห็นควรให้มีกล่องสำหรับใส่อุปกรณ์ต่างๆ เมื่อเกิดภาวะฉุกเฉินจะสามารถหยิบมาใช้ได้อย่างทันท่วงที
น.ส.ฉันทนา แก้วลอย	ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนว่าจะทำอะไรเมื่อเกิดเหตุการณ์ เพราะทีมของเรามีทั้งแพทย์และพยาบาล	เราทำเป็น check list เลยดีใหม่ ให้ Incharge เป็นคนคอย check หน้าที่ของแต่ละคน ที่ประชุม เห็นควรให้มี check list
น.ส.อุไรวรรณ คงศิลป์ น.ส.ศุภาภรณ์ โคตรหอม น.ส.วรรณภา ไพรัตน์ น.ส.ภาวิณี เอียงอุบล	ถ้าเรามีอุปกรณ์ไว้ในกล่อง บางอย่างอาจหมดอายุ จะทำอย่างไร	ที่ประชุม เห็นควรให้ผู้ช่วยพยาบาลเป็นผู้ตรวจเช็ควันหมดอายุและความพร้อมใช้ในวันจันทร์ที่ 2 และ 4 ของเดือน
น.ส.จุฑามาศ ราชบัณฑิต น.ส.จตุพร เลาะไชสง น.ส.ฉันทนา แก้วลอย น.ส.ชนนิกัสณีย์ ชูบไชสง น.ส.ชลธิชา ศรีพุ่ม น.ส.พวงเพ็ชร พูลสวัสดิ์	ถังออกซิเจนที่มีอยู่ เรามีการหมุนเวียนใช้ตลอดเวลา จะทำอย่างไรดีหากเกิดภาวะฉุกเฉินแล้วไม่มีออกซิเจน	ที่ประชุมเห็นควร ให้ใส่ถังออกซิเจนไว้ที่ถังออกซิเจนที่ต้องใช้ ไว้ตลอดเวลา และให้พนักงานวิชาชีพเป็นผู้ตรวจสอบความพร้อมใช้ของถังออกซิเจน เนื่องจากถังออกซิเจนเป็นอุปกรณ์ที่ใช้บ่อย
น.ส.ภาวิณี เอียงอุบล น.ส.ปรียานุช สุจดา น.ส.ปิยะนุช มิดดี	เราจำทำอย่างไรให้พบภาวะฉุกเฉินนี้ได้อย่างรวดเร็ว เพราะถ้าพบช้า การช่วยเหลือก็จะยิ่งล่าช้าไปอีก	การซักประวัติ และตรวจร่างกายแรกรับของผู้ป่วยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่ประชุมเห็นสมควรว่า การรับเวรจากจุดต่างๆที่จะส่งผู้ป่วยมา พยาบาล Incharge ต้องถามประวัติเรื่องน้ำเดินเป็นสำคัญ

6.สรุปความถี่ (ข้อมูลที่ได้มาจากข้อ 5.1 หรือ 5.2)

เรื่อง	จำนวนความถี่
เห็นควรวางให้มีกล่องสำหรับใส่อุปกรณ์ต่างๆ เมื่อเกิดภาวะฉุกเฉินจะสามารถหยิบมาใช้ได้อย่างทันที่	15
ควรวางให้มี check list	14
ให้ผู้ช่วยพยาบาลเป็นผู้ตรวจเช็ควັນหมดอายุและความพร้อมใช้ในวันจันทร์ที่ 2 และ 4 ของเดือน	15
ให้ใส่กล่องออกซิเจนไว้ที่ถังออกซิเจนที่ต้องใช้ไว้ตลอดเวลา และให้พนักงานวิชาชีพเป็นผู้ตรวจสอบความพร้อมใช้ของถังออกซิเจน เนื่องจากถังออกซิเจนเป็นอุปกรณ์ที่ใช้บ่อย	12
การซักประวัติ และตรวจร่างกายแรกรับของผู้ป่วยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่ประชุมเห็นสมควรว่า การรับเวรจากจุดต่างๆที่จะส่งผู้ป่วยมา พยาบาล Incharge ต้องถามประวัติเรื่องน้ำเดินเป็นสำคัญ	15

7. Key Success Factor (ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ สรุปจากกระบวนการจัดการความรู้ในข้อ.6

(โดยเรียงจากความถี่ที่ได้จากข้อ 6 จากความถี่มากที่สุดไปหาน้อยสุด)

1. ผู้จัดการความรู้/คุณอำนวยมีบทบาทที่สำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการจัดการความรู้ให้สามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น แต่ข้อเสียของการที่คุณอำนวยเป็นหัวหน้างานอาจส่งผลให้ทีมไม่กล้าที่จะแลกเปลี่ยนความรู้ได้
2. สถานที่ในการจัดกิจกรรมควรเป็นสถานที่ ที่ไม่มีสิ่งกระตุ้น เช่น เสียง และควรเป็นที่นั่งที่ทำให้สมาชิกรู้สึกผ่อนคลาย
3. การใช้เครื่องมือ การทบทวนหลังการปฏิบัติ (After Action Review-AAR) ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกเป็นอย่างดีในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทดลองใช้แนวปฏิบัติ รวมทั้งร่วมกันพัฒนาให้เกิดความปลอดภัยกับผู้รับบริการ

8. นวัตกรรมหรือสิ่งที่ได้จากการจัดการความรู้ (กรุณาแนบหลักฐาน)

คู่มือ

แผ่นพับ

และ มีการเผยแพร่ความรู้ผ่าน โปรแกรมหรือระบบต่างๆ..เมื่อวันที่..(ระบุ).....

เพื่อการตรวจสอบ (พร้อมปิ่นเอกสารแนบ หน้า Website KM หน่วยงานมาด้วย)

9. ผลจากการดำเนินการทำกิจกรรม KM

จากกิจกรรม KM ส่งผลให้หน่วยงานมีแนวทางปฏิบัติในการปฏิบัติงานเมื่อเกิดภาวะ Umbilical cord prolapsed

บุคลากรในหน่วยงานเกิดการเรียนรู้กระบวนการทำกิจกรรม KM และสามารถนำมาใช้ในกิจกรรมอื่นที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในหน่วยงาน

1. สรุปผลการนำเทคนิคไปปฏิบัติใช้

- หน่วยงานมีการทดลองนำแนวทางการปฏิบัติงานเมื่อเกิดภาวะ Umbilical cord prolapsed ไปใช้ในการซ้อมภาวะฉุกเฉิน พบว่ามีความพร้อมของทีมการรักษาที่มากขึ้น และสามารถลดระยะเวลาในการให้การช่วยเหลือผู้ป่วยได้

2. After Action Review (AAR)

2.1 ท่านคิดว่าท่านบรรลุในเรื่องใดบ้าง

- หน่วยงานได้จัดทำ แนวทางการปฏิบัติงานเมื่อเกิดภาวะ Umbilical cord prolapsed

2.2 ท่านคิดว่าเรื่องใดที่ไม่บรรลุ

- ไม่มี

2.3 ท่านต้องการให้ปรับขั้นตอนใดบ้างในกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

- สถานที่ในการจัดกิจกรรมควรเป็นสถานที่ ที่ทำให้สมาชิกรู้สึกผ่อนคลาย

10.4 ท่านสามารถนำไปปรับปรุงพัฒนาได้อย่างไร

- จัดกิจกรรมในสถานที่ ที่ลดสิ่งรบกวนและให้ทีมรู้สึกผ่อนคลาย

ภาพประกอบการทำกิจกรรม

นางชญาภา อิมจิตร

หัวหน้าหน่วยงานการพยาบาลผู้ป่วยคลอด

KM - MSMC

แนวทางการปฏิบัติเมื่อเกิด Umbilical cord prolapsed

บุคลากร	หน้าที่	remind
Intern 1	-เจาะถุงน้ำคร่ำ พบ cord prolapsed	
Residents	-Consult ดมยาและห้องผ่าตัด -Consult กุมารแพทย์	
RN1(Incharge)	-ตาม Residents -กด 0 ตาม staff -เตรียมเอกสาร -เตรียมของเลือด -ประเมินความพร้อมของผู้ป่วยก่อนส่งไปห้องผ่าตัด	แจ้ง staff แจ้งห้องผ่าตัด แจ้งกุมารแพทย์ แจ้งญาติ
RN2(เจ้าของไข้)	-ประเมินผู้ป่วยที่เตียง เพื่อ load IV -เตรียมเปิดเส้น load IV	-Drop tone -O2 mask with bag -ถัง O2
RN3	-On Foley's cath	
RN4	-Record เหตุการณ์ เป็นระยะๆ	
PN	-O2 mask with bag -เตรียม set On Foley's cath -เตรียม Artery clamp ,Set Irrigate และ SWT 1,000 ml.	
คนงาน	-Bed pan -ถังออกซิเจนพร้อมตะกร้อ	
Extern	-lock ลิฟท์	

Update 12/2561